

Rapid Intelligent Routing for Heterogeneous Drones in Irregular Paths Using an Advanced Adaptive Algorithm

Hamid Sayyadi¹, Mahmood Mohassel Fegghi^{2*}, Javad Sayyadi³

¹ Ph.D. Student, Faculty of Electrical & Computer Engineering, University of Tabriz, Tabriz, Iran
h.sayyadi1400@ms.tabrizu.ac.ir

² Associate Professor, Faculty of Electrical & Computer Engineering, University of Tabriz, Tabriz, Iran
mohasselfegghi@tabrizu.ac.ir

³ Ph.D. Student, Faculty of Electrical & Computer Engineering, University of Tabriz, Tabriz, Iran
j.sayyadi1400@ms.tabrizu.ac.ir

Abstract :

In this paper, a rapid intelligent routing method for heterogeneous drones in irregular paths is presented. This method, utilizing an advanced adaptive algorithm, enables drones to intelligently determine their path in uneven environments and execute various missions. By adapting clustering to environmental features, drones can respond accurately and swiftly to environmental changes, benefiting from optimal routing to achieve their mission objectives. Simulation results indicate that using this routing method enhances the performance and efficiency of drones in urban missions and, more importantly, reduces the execution time of routing compared to other common methods, effectively completing tasks with high accuracy in the shortest possible time. This paper aims to provide a significant advancement in drone routing in irregular environments such as urban areas, with wide-ranging applications in security, surveillance, and communications.

Keywords: Intelligent Routing, Heterogeneous Drones, Advanced Adaptive Algorithm, Reduced Execution Time

Article Type: Research

Received: 11. 06. 2024

Revised: 25. 12. 2025

Accepted: 18. 05. 2026

Corresponding author: M. Mohassel Fegghi

Corresponding author's address: Faculty of Elec. & Comp. Eng., U. of Tabriz, 29 Bahman Blvd., Tabriz, Iran

1. Motivation of the work

The rapid proliferation of urban drone applications—including surveillance, emergency response, and delivery services—has created an urgent need for routing strategies that are not only accurate but also extremely fast. Heterogeneous drone fleets operating in irregular, non-uniform environments face dynamic obstacles, variable traffic patterns, and stringent physical constraints such as limited battery life, speed, and payload capacity. Traditional routing algorithms, while reliable in static or ideal settings, often suffer from high computational complexity and prolonged execution times, making them unsuitable for real-time urban missions.

A detailed review of existing methods, including STCA_NA, STCA_NA_GA, PSO, and ACO, reveals that their execution time grows significantly as the number of network nodes increases, directly compromising mission responsiveness. This observation motivated the present research: to design a routing method that drastically reduces execution time while maintaining high accuracy and adaptability. The advanced adaptive algorithm proposed here is specifically chosen because it leverages adaptive clustering based on environmental features, enabling drones to make local, low-complexity decisions rather than relying on expensive global re-optimization. As shown in the simulation results, this model achieves an execution time of only 85 ms for 200 nodes, substantially outperforming existing algorithms. The main impact of this research is therefore enabling real-time, energy-efficient, and scalable drone routing in complex urban landscapes, with direct benefits for security, surveillance, and communication missions.

2. Contributions

This work introduces four principal contributions to the field of heterogeneous drone routing in irregular urban environments.

First, a novel advanced adaptive clustering algorithm is proposed that fundamentally reduces routing execution time. Unlike existing methods such as STCA_NA, STCA_NA_GA, PSO, and ACO, which suffer from rapidly increasing computational loads as network nodes grow, the proposed algorithm maintains near-linear complexity. Simulation results demonstrate that at 200 nodes, the proposed method achieves only 85 ms execution time, compared to 280 ms (STCA_NA), 180 ms (STCA_NA_GA), 480 ms (PSO), and 310 ms (ACO). This represents a minimum 53% improvement over the next best algorithm.

Second, the algorithm incorporates dynamic cluster redistribution based on a minimum sample threshold ($\text{minSamples} = 5$) and convergence criterion ($\text{epsilon} = 0.001$), ensuring robust performance even when environmental conditions change unexpectedly.

Third, the method integrates real physical constraints of heterogeneous drones—including weight, range, mission time window, sensors, and dynamic motion limits as

specified in Table 1—directly into the clustering and routing process, bridging the gap between theoretical optimization and practical deployability.

Fourth, by enabling local, adaptive decision-making with low computational overhead, the proposed approach is inherently suitable for real-time onboard implementation on resource-constrained drone hardware, a critical requirement often overlooked in prior research. These contributions collectively establish a scalable, fast, and physically aware routing framework for urban drone operations.

3. Procedures

This study involves computational simulation procedures to evaluate the performance of the proposed advanced adaptive routing algorithm for heterogeneous drones in irregular urban environments. No human or animal subjects were involved; instead, the "subjects" are ten heterogeneous drones ($N = 10$) with distinct physical specifications as defined in Table 1. These drones include quadcopter, hexacopter, tricopter, and octocopter types, each characterized by weight (1.2–4.0 kg), range (5–15 km), mission time window (25–50 minutes), onboard sensors (HD camera, thermal camera, LIDAR), and dynamic speed limits (30–45 km/h).

The experiment required each drone to perform routing tasks under irregular, non-uniform urban environmental conditions. An urban environment matrix was first constructed in MATLAB (Figure 2), incorporating city structure, obstacle positions, traffic points, and possible routes. The advanced adaptive clustering algorithm was then applied to partition drones into clusters ($Y = 5$ clusters) based on four-dimensional feature similarity using Euclidean distance (Equation 1). Cluster centers were iteratively updated, and convergence was checked against $\text{epsilon} = 0.001$ with a maximum of 100 iterations. A redistribution mechanism ($\text{minSamples} = 5$) ensured that no cluster fell below the minimum sample size.

The primary measurement was **execution time (milliseconds)** for routing as a function of network node count (from 10 to 200 nodes). This was compared across five algorithms: the proposed method, STCA_NA, STCA_NA_GA, PSO, and ACO. All simulations were conducted in the MATLAB environment under identical conditions to ensure fair comparison.

4. Findings

The simulation results reveal four major findings that demonstrate the superiority of the proposed advanced adaptive routing algorithm for heterogeneous drones in irregular urban environments.

First, the proposed algorithm significantly reduces routing execution time compared to all reference methods. At 200 network nodes, execution times were: proposed method = 85 ms, STCA_NA = 280 ms, STCA_NA_GA = 180 ms, PSO = 480 ms, and ACO = 310 ms. This represents a 53% improvement over the next best algorithm (STCA_NA_GA) and an 82%

improvement over the worst performer (PSO). Even at 10 nodes, the proposed method achieved 5 ms compared to 15 ms (STCA_NA), 10 ms (STCA_NA_GA), 25 ms (PSO), and 12 ms (ACO).

Second, the proposed algorithm exhibits superior scalability. As node count increases from 10 to 200, execution time increases only gradually (from 5 to 85 ms), whereas PSO jumps from 25 to 480 ms and STCA_NA from 15 to 280 ms. This near-linear complexity makes the proposed method highly suitable for large-scale urban deployments.

Third, the adaptive clustering mechanism with dynamic redistribution ($\text{minSamples} = 5$) successfully maintains stable cluster formation even under varying environmental conditions, as visualized in Figures 3 and 4. The four-dimensional clustering incorporating drone physical constraints (Table 1) ensures that generated paths are not only computationally efficient but also physically feasible.

Fourth, the low computational overhead supports real-time onboard implementation on resource-constrained drone hardware, a critical advantage for practical urban missions requiring split-second decision-making.

These findings are highly significant: they enable faster, scalable, and physically aware drone routing, directly enhancing operational efficiency in security, surveillance, and communication missions.

5. Conclusion

The major outcome of this study is the successful development and validation of an advanced adaptive routing algorithm that substantially reduces execution time for heterogeneous drone routing in irregular urban environments. The proposed method, leveraging adaptive clustering based on environmental features, achieved execution times of only 5 ms at 10 nodes and 85 ms at 200 nodes, outperforming STCA_NA (280 ms), STCA_NA_GA (180 ms), PSO (480 ms), and ACO (310 ms) at the largest network size, representing a minimum 53% improvement over the next best algorithm.

Beyond raw speed, the algorithm demonstrated excellent scalability, maintaining near-linear complexity as node count increased twentyfold. By incorporating real physical constraints of heterogeneous drones—weight, range, mission time windows, sensors, and speed limits as specified in Table 1—the method ensures that generated paths are not only computationally efficient but also practically deployable. The dynamic cluster redistribution mechanism ($\text{minSamples} = 5$) and convergence criterion ($\text{epsilon} = 0.001$) provide robustness against unexpected environmental changes.

This outcome is significant because it enables real-time, onboard routing for resource-constrained drones in time-sensitive urban missions. The proposed framework directly supports applications in security surveillance, emergency response, and delivery services, offering a

scalable and physically aware solution for next-generation drone operations.

مسیریابی هوشمند سریع برای پهپادهای ناهمگن در مسیرهای غیریکنواخت با استفاده از الگوریتم تطبیق پذیر پیشرفته

حمید صیادی^۱، محمود محصل فقهی^{۲*}، جواد صیادی^۳

۱- دانشجوی دکتری- دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر- دانشگاه تبریز- تبریز- ایران

j.sayyadi1400@ms.tabrizu.ac.ir

۲- دانشیار- دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر- دانشگاه تبریز- تبریز- ایران

mohasselfeghi@tabrizu.ac.ir

۳- دانشجوی دکتری- دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر- دانشگاه تبریز- تبریز- ایران

h.sayyadi1400@ms.tabrizu.ac.ir

چکیده: در این مقاله، یک روش مسیریابی هوشمند سریع برای پهپادهای ناهمگن در مسیرهای غیریکنواخت ارائه می‌شود. این روش، با استفاده از الگوریتم تطبیق پذیر پیشرفته، به پهپادها امکان می‌دهد تا به طور هوشمندانه مسیر خود را در محیط‌های غیریکنواخت تعیین کرده و مأموریت‌های مختلف را اجرا کنند که از طریق تطبیق خوشه‌بندی با ویژگی‌های محیطی، پهپادها قادر خواهند بود تا به صورت دقیق و سریع به تغییرات محیط پاسخ دهند و از مسیریابی بهینه برای دستیابی به اهداف مأموریتی خود بهره‌مند شوند. نتایج شبیه‌سازی نشان می‌دهد که استفاده از این روش مسیریابی، باعث بهبود عملکرد و کارایی پهپادها در مأموریت‌های شهری و از آن مهم‌تر، باعث کاهش زمان اجرای مسیریابی در مقایسه با سایر روش‌های رایج می‌گردد و به عبارتی انجام وظایف بادقت بالا در کمترین زمان انجام می‌شود. این مقاله تلاش می‌کند تا یک ارتقاء قابل توجه در حوزه مسیریابی پهپادها در محیط‌های غیریکنواخت مانند محیط‌های شهری ارائه دهد و کاربردهای گسترده‌ای در حوزه‌های امنیتی، نظارتی و ارتباطات را به دنبال داشته باشد.

کلمات کلیدی: مسیریابی هوشمند، پهپادهای ناهمگن، الگوریتم تطبیق پذیر پیشرفته، کاهش زمان اجرا

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۲۲

بازنگری: ۱۴۰۴/۱۰/۱۴

پذیرش: ۱۴۰۵/۰۲/۲۸

نام نویسنده‌ی مسئول: دکتر محمود محصل فقهی

نشانی نویسنده‌ی مسئول: ایران - تبریز - بلوار ۲۹ بهمن - دانشگاه تبریز - دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر - گروه مهندسی مخابرات

۱- مقدمه

الگوریتم به صورت پویا به تغییرات محیط پاسخ می‌دهد، این امکان را به پهپادها می‌دهد که مسیرهای بهینه را با در نظر گرفتن عوامل مختلفی مانند الگوهای ترافیک، موانع و شرایط محیطی انتخاب کنند. بهینه‌سازی کارایی و چند کاربری: الگوریتم توسعه یافته به صورت هم‌زمان به بهره‌مندی از کارایی و انطباق پذیری اولویت می‌دهد، این امر به پهپادها این امکان را می‌دهد که به طور بی‌وقفه در مناظر شهری متنوع حرکت کنند. با دربرگیری داده‌ها و بازخوردهای بی‌درنگ، انتخاب مسیر بهینه برای کاهش زمان سفر و بالابردن نرخ موفقیت مأموریت را حتی در مواجهه با موانع غیرمنتظره یا تغییرات در محیط بهبود می‌بخشد [۹].

کاربردهای عملی در مأموریت‌های شهری: رویکرد پیشنهادی تأثیرات قابل توجهی در مأموریت‌های شهری از جمله نظارت، واکنش‌های اضطراری و خدمات تحویل دارد. با اینکه پهپادها را قادر می‌سازد که به طور هوشمندانه در محیط‌های شهری مأموریت‌ها را برنامه‌ریزی و اجرا کنند، کارآمدی عملیاتی را افزایش می‌دهد، هزینه‌ها را کاهش می‌دهد و نتایج کلی مأموریت را بهبود می‌بخشد.

۲- پیشینه پژوهش

روش مبتنی بر خوشه‌بندی فضایی - زمانی با استراتژی نزدیک‌ترین به همه (STCA_NA) یک رویکرد نوآورانه است که برای حل چالش‌های برنامه‌ریزی مسیر، به ویژه در محیط‌های شهری طراحی شده است [۱۰]. این الگوریتم اصول خوشه‌بندی فضایی و زمانی را با استراتژی نزدیک‌ترین به همه ترکیب می‌کند تا بتواند پهپادهای بدون سرنشین را به طور کارآمد از طریق مناطق شهری هدایت کند.

در سال‌های اخیر، علاقه به توسعه الگوریتم‌های برنامه‌ریزی مسیر که قادر به مدیریت پیچیدگی‌های محیط‌های واقعی مانند مناطق شهری با موانع پویا و شرایط تغییرپذیر هستند، روبه‌افزایش است. الگوریتم STCA_NA به عنوان یک راه حل قابل اعتماد به دلیل توانایی ایجاد مسیرهای بهینه برای پهپادها از طریق تکنیک‌های خوشه‌بندی فضایی و زمانی شناخته شده است.

هدف اصلی از الگوریتم STCA_NA، تولید مسیرهای بهینه برای پهپادها با استفاده از تکنیک‌های خوشه‌بندی فضایی و زمانی است. با خوشه‌بندی نقاط داده‌ای بر اساس نزدیکی و خصوصیات زمانی آن‌ها، این الگوریتم قادر است مناطقی از علاقه و موانع محتمل در مسیر پرواز پهپاد را شناسایی کند. این خوشه‌بندی فضایی - زمانی این الگوریتم به آن امکان می‌دهد که شرایط پویای محیط را در نظر بگیرد و فرایند برنامه‌ریزی مسیر را به طور متناسب تغییر دهد [۱۱].

یکی از ویژگی‌های کلیدی الگوریتم STCA_NA قدرت استفاده از استراتژی نزدیک‌ترین به همه است که کارآمدی و انعطاف‌پذیری برنامه‌ریزی مسیر را افزایش می‌دهد. این استراتژی، به جای وابستگی کامل به همسایه نزدیک‌ترین برای انتخاب مسیر، چندین نقطه داده‌ای مجاور را برای شناسایی مسیر مناسب‌تر پهپاد در نظر می‌گیرد. با

در دهه‌های اخیر، با پیشرفت روزافزون تکنولوژی پهپادها و اهمیت بیشتری که در مأموریت‌های مختلف ایفا می‌کنند، نیاز به روش‌های هوشمند و بهینه‌سازی مسیریابی برای پهپادها در محیط‌های غیریکنواخت افزایش یافته است [۱]. با توجه به تنوع بالای مأموریت‌ها و ویژگی‌های مختلف پهپادها، انجام مسیریابی هوشمند و مؤثر برای آن‌ها چالش‌هایی از جمله هماهنگی، انعطاف‌پذیری و بهره‌وری را ایجاد می‌کند. در این راستا، مسیریابی هوشمند برای پهپادهای ناهمگن در مأموریت‌های شهری با استفاده از الگوریتم مبتنی بر خوشه‌بندی تطبیقی به عنوان یک رویکرد نوآورانه مورد توجه قرار گرفته است [۲]. یکی از مواردی که این مقاله به آن پرداخته است، استفاده از الگوریتم تطبیقی پذیر پیشرفته برای مسیریابی پهپادها در محیط‌های غیریکنواخت است [۳]. این الگوریتم‌ها با توجه به ویژگی‌های محیطی و شرایط موجود، پهپادها را به گروه‌های کوچک‌تر یا "خوشه‌ها" تقسیم می‌کنند و سپس مسیرهای بهینه را برای هر خوشه تعیین می‌کنند [۴]. این روش‌ها از انعطاف و تطبیق بالایی برخوردار هستند و به پهپادها اجازه می‌دهند تا با شرایط محیطی متغیر مواجه شوند و به صورت هماهنگ و هم‌زمان اقدامات خود را انجام دهند [۵].

در حوزه مسیریابی هوشمند، این الگوریتم‌ها از توانایی مدیریت زمان، مکان، سرعت و ویژگی‌های شرایط محیطی استفاده می‌کنند تا مسیرهایی را برای پهپادها تعیین کنند که باعث بهبود کارایی و دقت در انجام مأموریت‌های شهری می‌شود [۶]. به علاوه، با توجه به نوآوری و پیشرفت‌های اخیر در این حوزه، امکانات و قابلیت‌های جدیدی به الگوریتم‌های مسیریابی چهاربعدی اضافه شده است که باعث بهبود عملکرد و انعطاف‌پذیری آن‌ها شده است [۷].

در این مقاله، به بررسی و مقایسه روش‌های مختلف مسیریابی هوشمند برای پهپادهای ناهمگن در مأموریت‌های شهری پرداخته شده است. با معرفی و توضیح این روش‌ها، مزایا و معایب هر یک بررسی شده و نقاط قوت و ضعف آن‌ها مورد ارزیابی قرار گرفته است [۸]. این مقاله نه تنها به ارتقا دانش در حوزه مسیریابی پهپادها کمک می‌کند، بلکه امکانات جدیدی را برای استفاده در مأموریت‌های شهری فراهم می‌کند و به توسعه فناوری پهپادها در این حوزه کمک می‌کند.

یافته‌های کلیدی این مقاله به شرح زیر است:

تحویلی در کاهش زمان اجرا مسیریابی: این پژوهش مسیریابی هوشمند برای پهپادهای ناهمگن در مأموریت‌های شهری را به عنوان یک محیط غیریکنواخت آغاز می‌کند. با بهره‌گیری از یک الگوریتم تطبیقی پذیر پیشرفته نوآورانه، یک رویکرد پیشرو برای هدایت پهپادها و کاهش زمان مسیریابی در مناظر شهری پیچیده به شکل کارآمد و مؤثر، معرفی می‌کند.

معرفی الگوریتم تطبیقی پذیر پیشرفته: یک الگوریتم برشکستگی مبتنی بر اصول خوشه‌بندی تطبیقی معرفی می‌شود تا چالش‌های منحصربه‌فرد مسیریابی در محیط‌های شهری را مدیریت کند. این

روش STCA_NA با استفاده از استراتژی بهینه‌سازی سفارش مبتنی بر GA، به‌طور کلی بهبود و اصلاح‌های مهمی را در الگوریتم اصلی STCA_NA ارائه می‌دهد. اما همچنان ممکن است با چالش‌ها و ایراداتی روبه‌رو شود که در زیر به برخی از آن‌ها اشاره خواهیم کرد: پارامترهای الگوریتم: تنظیم و بهینه‌سازی پارامترهای الگوریتم GA ممکن است یک وظیفه زمان‌بر و غیرمطمئن باشد. انتخاب نادرست پارامترها ممکن است به نتایج غیربهینه یا حتی به شکست الگوریتم منجر شود.

حساسیت به انتخاب‌های اولیه: عملکرد الگوریتم GA ممکن است به طور قابل توجهی به انتخاب اولیه جمعیت و پارامترهای دیگر وابسته باشد. انتخاب نادرست این پارامترها ممکن است باعث بهبود ناپذیری الگوریتم شود.

عدم قطعیت در عملکرد: استفاده از روش‌های تصادفی مانند GA ممکن است باعث شود که الگوریتم به نتایج متفاوت در هر اجرا برسد. این عدم قطعیت می‌تواند تصمیم‌گیری در مورد بهینه‌سازی و ارزیابی عملکرد الگوریتم را دچار ابهام کند [۱۶].

کاهش تنوع: در برخی موارد، عملکرد الگوریتم GA ممکن است باعث کاهش تنوع در جمعیت شود که این موضوع می‌تواند منجر به اسیر شدن در شوک‌های محلی و عدم بهبود راه‌حل‌ها شود.

انتقال پارامترها: انتقال پارامترها و نتایج بین الگوریتم‌های مختلف در یک فرایند بهینه‌سازی ممکن است مشکلاتی ایجاد کند که نیازمند مکانیزم‌های مناسب برای هماهنگی و تطبیق آن‌ها است [۱۷].

۳- روش پیشنهادی

هدف ما در این مقاله کاهش دادن زمان اجرا در مسیریابی پهباد-های ناهمگن در محیط‌های غیریکنواخت در مقایسه با سایر الگوریتم‌های مهم موجود، اعم از الگوریتم STCA_NA، الگوریتم STCA_NA_GA، الگوریتمی را ارائه می‌نماییم که این نوآوری را ایجاد می‌کند و سبب کاهش زمان اجرا در مسیریابی پهبادهای ناهمگن در مأموریت‌های شهری نسبت به سایر الگوریتم‌ها می‌گردد. محاسبه معیارهای شباهت یا فاصله بین داده‌ها بستگی به نوع داده‌ها و ویژگی‌های مورد بررسی مطابق شکل ۱ دارد.

ارزیابی گسترده‌ترین گزینه‌ها، الگوریتم می‌تواند مسیرهای بهینه را که زمان سفر را کمتر کند و از موانع محتمل بهتری جلوگیری کند، شناسایی کند.

برخی ایرادات الگوریتم STCA_NA شامل موارد زیر است: حساسیت به تنظیمات پارامتری: الگوریتم STCA_NA برای عملکرد بهینه نیازمند تنظیمات دقیق پارامترها است. این پارامترها شامل نرخ بخارش، اطلاعات هیوریستیک و سایر پارامترهای مرتبط با فرایند خوشه‌بندی و استراتژی نزدیک‌ترین به همه هستند. تنظیم این پارامترها به طور دقیق نیازمند آزمایش‌های گسترده و زمان‌بر است و ممکن است در برخی حالات به دشواری انجام پذیرد [۱۲].

وابستگی به مشکلات خوشه‌بندی: عملکرد الگوریتم STCA_NA بسیار وابسته به کیفیت خوشه‌بندی است. در صورتی که خوشه‌بندی نامناسبی انجام شود یا خوشه‌ها به طور دقیق مشخص نشوند، عملکرد الگوریتم قابلیت کاهش می‌یابد و مسیرهای غیربهینه تولید می‌شوند. احتمال بروز شرایط غیرقابل پیش‌بینی: در محیط‌های پویا و پیچیده، ممکن است شرایط ناپیش‌بینی مانند ظهور موانع جدید یا تغییرات ناگهانی در محیط رخ دهند. این شرایط می‌توانند عملکرد الگوریتم را تحت تأثیر قرار داده و مسیرهای زمانی غیرقابل استفاده تولید کنند [۱۳].

الگوریتم اصلاح شده STCA_NA با استراتژی بهینه‌سازی سفارش مبتنی بر GA (STCA_NA_GA) یک روش پیشرفته است که به حل مسائل برنامه‌ریزی مسیر در محیط‌های پیچیده و پویا، به‌ویژه در محیط‌های شهری می‌پردازد. این الگوریتم بر روی روش مبتنی بر خوشه‌بندی مکانی - زمانی با استراتژی نزدیک‌ترین به همه (STCA_NA) ساخته شده و با ادغام یک الگوریتم ژنتیک (GA) برای بهینه‌سازی ترتیب، کارایی و انعطاف‌پذیری را در راه‌حل‌های برنامه‌ریزی مسیر ارتقا می‌دهد.

در سال‌های اخیر، الگوریتم‌های برنامه‌ریزی مسیر به اهمیت بسزایی در زمینه‌های مختلف از جمله رباتیک، حمل‌ونقل و لجستیک رسیده‌اند، جایی که ناوبری کارآمد در محیط‌های پیچیده اساسی است. الگوریتم STCA_NA_GA راه‌حلی نوآورانه برای این چالش‌ها با ترکیب قدرت‌های خوشه‌بندی مکانی - زمانی با تکنیک‌های بهینه‌سازی ژنتیک ارائه می‌دهد [۱۴].

ویژگی اصلی الگوریتم STCA_NA_GA در توانایی تولید ترتیب‌های بهینه برای عبور بهینه از محیط‌های پیچیده است. برخلاف الگوریتم‌های سنتی برنامه‌ریزی مسیر که تنها بر روی روش‌های هیوریستیک یا خوشه‌بندی تکیه می‌کنند، الگوریتم STCA_NA_GA از بهینه‌سازی ژنتیک برای بهبود ترتیب بخش‌های مسیر استفاده می‌کند. با تکامل تکاملی راه‌حل‌های جایگزین، بر اساس اصول ژنتیکی مانند تراز، مبادله و جهش، الگوریتم مسیرهای بهینه را شناسایی می‌کند که زمان عبور را کمینه و کارایی را بیشینه می‌کند [۱۵].

شکل (۱): فرایند مسیریابی هوشمند مبتنی بر الگوریتم تطبیق‌پذیر پیشرفته

الگوریتم مسیریابی هوشمند برای پهنادهای ناهمگن در محیط‌های غیریکنواخت با استفاده از الگوریتم تطبیق‌پذیر پیشرفته

- ۱ برای هر نمونه انجام بده
- ۲ خوشه‌ای را انتخاب کن که فاصله آن کمترین است.
- ۳ نمونه‌ها را به خوشه‌های متناظر اختصاص بده.
- ۴ محاسبه مراکز جدید خوشه‌ها
- ۵ تعریف یک ماتریس جدید به اندازه $(y \times m)$ برای ذخیره مراکز جدید
- ۶ برای هر خوشه انجام بده:
- ۷ محاسبه میانگین ویژگی‌های نمونه‌های متعلق به خوشه.
- ۸ تعیین مرکز جدید خوشه با توجه به میانگین محاسبه شده
- ۹ به‌روزرسانی مراکز خوشه‌ها:
- ۱۰ محاسبه فاصله بین مراکز جدید و مراکز قبلی.
- ۱۱ محاسبه فاصله اقلیدسی بین دو ماتریس با رابطه (۱)
- ۱۲ به‌روزرسانی مراکز با استفاده از مراکز جدید.
- ۱۳ پایان
- ۱۴ پایان
- ۱۵ بررسی شرط همگرایی:
- ۱۶ اگر
- ۱۷ فاصله بین مراکز جدید و قبلی کمتر از epsilon باشد، الگوریتم را متوقف کن.

۱۸ پایان

۱۹ توزیع مجدد نمونه‌ها اگر لازم باشد:

۲۰ بررسی برای هر خوشه:

۲۱ اگر

۲۲ تعداد نمونه‌های متعلق به خوشه کمتر از minSamples باشد،

۲۳ محاسبه بیشینه فاصله بین نمونه‌ها و مرکز خوشه.

۲۴ انتخاب یک نمونه با بیشینه فاصله و اختصاص دادن آن به خوشه.

۲۵ به‌روزرسانی مراکز خوشه‌ها پس از توزیع مجدد:

۲۶ محاسبه فاصله بین مراکز جدید و مراکز قبلی.

۲۷ محاسبه فاصله اقلیدسی بین دو ماتریس مطابق رابطه (۱)

۲۸ به‌روزرسانی مراکز با استفاده از مراکز جدید.

۲۹ بررسی شرط همگرایی پس از توزیع مجدد:

۳۰ اگر

۳۱ فاصله بین مراکز جدید و قبلی کمتر از epsilon باشد،

الگوریتم را متوقف کن

۳۲ پایان

در ادامه تعدادی از معیارهای معمول برای محاسبه شباهت و فاصله در الگوریتم تطبیق‌پذیر پیشرفته را بررسی می‌کنیم:

فاصله اقلیدسی: این معیار بر اساس فاصله جغرافیایی بین دو نقطه در فضای چندبعدی عمل می‌کند. برای دو نقطه با ویژگی‌های $(x_1, y_1, z_1, \dots)$ و $(x_2, y_2, z_2, \dots)$ فاصله اقلیدسی به‌صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$D_{ex} = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2 + (z_2 - z_1)^2 + \dots} \quad (۱)$$

فاصله منهتنی: در این معیار، فاصله بین دو نقطه برابر با مجموع قدرمطلق تفاضل مقادیر ویژگی‌هایشان است. برای دو نقطه با ویژگی‌های $(x_1, y_1, z_1, \dots)$ و $(x_2, y_2, z_2, \dots)$ فاصله منهتنی به‌صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$D_{man} = |x_1 - x_2| + |y_1 - y_2| + |z_1 - z_2| + \dots \quad (۲)$$

فاصله کسینوسی: این معیار برای محاسبه شباهت بر اساس زاویه بین دو بردار ویژگی عمل می‌کند. با فرض دو بردار ویژگی M و N ، فاصله کسینوسی به‌صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$D_{cos} = 1 - \frac{(M \times N)}{(\|M\| \times \|N\|)} \quad (۳)$$

که در اینجا $M \times N$ نمایانگر ضرب داخلی بین دو بردار است و $\|M\| \times \|N\|$ نمایانگر طول بردارها هستند [۱۸] و [۱۹].

شباهت جاکارد: این معیار برای محاسبه شباهت بین دو مجموعه عمل می‌کند. برای دو مجموعه M و N ، شباهت جاکارد به‌صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$similarity = \frac{|M \cap N|}{|M \cup N|} \quad (۴)$$

که $|M \cap N|$ تعداد عناصر مشترک مجموعه‌ها و $|M \cup N|$ تعداد عناصر کل مجموعه‌ها را نشان می‌دهد.

۳-۱- ارزیابی زمان اجرا با مدل‌های دینامیک سیستم

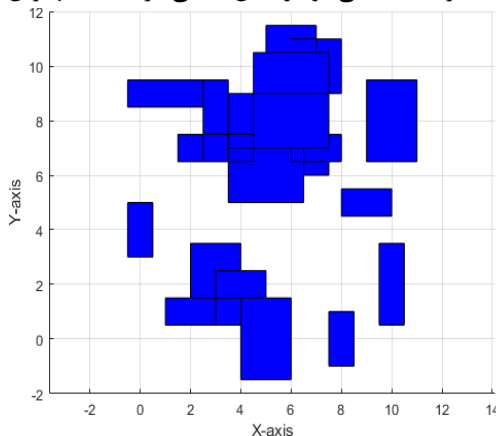
ارزیابی زمان اجرا یکی از جنبه‌های حیاتی در طراحی و پیاده‌سازی مسیریابی هوشمند برای پهنادهای ناهمگن در مأموریت‌های شهری با استفاده از الگوریتم تطبیق‌پذیر پیشرفته است. زمان اجرا نشان‌دهنده میزان منابع موردنیاز برای اجرای الگوریتم در یک‌زمان مشخص است و می‌تواند تأثیر مستقیمی بر بهینگی و کارایی مسیریابی پهنادهای داشته باشد.

۲-۳- مکانیسم ایجاد ماتریس محیط شهری

در زمینه برنامه‌ریزی مسیر هوشمند برای پهپادهای ناهمگن در محیط‌های غیریکنواخت، ایجاد ماتریس محیط شهری یک مرحله اساسی و حیاتی است. این ماتریس شامل اطلاعات مختلفی از جمله ساختار شهر، موقعیت موانع، مسیرهای ممکن، مناطق اقامتی و ترافیک می‌شود که توسط الگوریتم تطبیق‌پذیر پیشرفته، تجزیه و تحلیل می‌شوند و ساخته می‌شوند.

برای ایجاد ماتریس محیط شهری، در ابتدا داده‌های مربوط به ساختار شهر و موقعیت موانع جمع‌آوری می‌شوند. سپس الگوریتم‌های خوشه‌بندی انطباقی مناطق مختلف شهر را بر اساس ویژگی‌ها یا فواصل مشابه به گروه‌های کوچک‌تر یا خوشه‌ها تقسیم می‌کنند. این خوشه‌ها می‌توانند مناطقی را که ویژگی‌های مشابهی مانند ترافیک یا شرایط محیطی مشابه دارند را دسته‌بندی کنند.

سپس با ادغام اطلاعات از خوشه‌ها، یک ماتریس محیط شهری مطابق شکل ۲ تشکیل می‌شود که شامل جزئیاتی از مسیرهای ممکن، موانع موجود، نقاط ترافیکی، مناطق اقامتی و سایر جزئیات محیط شهری است. این ماتریس به عنوان ورودی برای الگوریتم‌های برنامه‌ریزی مسیر استفاده می‌شود و نقش حیاتی در انتخاب بهترین

شکل (۲): محیط شهری ایجاد شده در نرم افزار MATLAB

جدول (۱): مشخصات فنی و قیود فیزیکی پهپادهای ناهمگن مورد استفاده در مسئله مسیریابی

شماره پهپاد	نوع پهپاد	وزن (کیلوگرم)	برد (کیلومتر)	قید زمانی مأموریت (دقیقه)	حسگرها	محدودیت دینامیکی حرکت (کیلومتر بر ساعت)	کاربرد اصلی
۱	کواد کوپتر	۱.۲	۵	۲۵	دوربین HD, GPS	۴۰	نظارت بر ترافیک
۲	هگزا کوپتر	۲.۸	۱۰	۳۵	دوربین حرارتی, LIDAR	۳۵	نقشه برداری سه بعدی
۳	تری کوپتر	۱.۵	۷	۳۰	دوربین HD, حسگر مادون قرمز	۴۵	جستجو و نجات
۴	اوکتا کوپتر	۴.۰	۱۵	۵۰	دوربین 4 K, LIDAR	۳۰	بررسی زیرساخت‌ها

تطبیق‌پذیر پیشرفته، اهمیت ویژه‌ای در افزایش کارایی و دقت در انتخاب مسیرهای مناسب برای پهپادها دارد.

با توجه به پیچیدگی محیط‌های شهری و تعداد زیادی از پهپادهای ناهمگن که در آن‌ها به کار گرفته می‌شوند، انجام ارزیابی دقیق زمان اجرا بسیار اهمیت دارد. زمان اجرای الگوریتم‌های مسیریابی می‌تواند تأثیر مستقیمی بر کارایی و عملکرد کلی سیستم داشته باشد.

یکی از مدل‌های پویای سیستم که می‌تواند در این ارزیابی مورد استفاده قرار بگیرد، مدل‌های معادلات تفاضلی یا تفاضلی - انتگرالی هستند. این مدل‌ها معمولاً متغیرها و پارامترهای مسیریابی را به صورت پویا مدل می‌کنند و تغییرات زمانی آن‌ها را با استفاده از معادلات ریاضی توصیف می‌کنند.

(۵)

$$T = f(V, L, \alpha, \beta, \gamma)$$

که در آن:

T نمایانگر زمان اجرا است،

V سرعت پهپادها،

L مسافت مورد نظر برای مسیریابی،

α پارامترهای مرتبط با ویژگی‌های محیطی مانند ترافیک یا موانع،

β پارامترهای مرتبط با ویژگی‌های پهپادها مانند ظرفیت باتری و سرعت،

γ پارامترهای مرتبط با ویژگی‌های مسیریابی مانند دقت موردنیاز و شرایط محیطی است.

این فرمول می‌تواند با استفاده از داده‌های ورودی مربوط به مسیریابی و ویژگی‌های محیطی و پهپادها، به طور دقیق‌تر محاسبه و ارزیابی زمان اجرا را انجام دهد. به عنوان مثال، با تغییر سرعت پهپادها یا مسافت‌های موردنظر برای مسیریابی، می‌توان تأثیر آن‌ها بر زمان اجرا را محاسبه کرد و ارزیابی دقیق‌تری از کارایی الگوریتم‌های مسیریابی داشت.

مسیرها برای پهپادها در مأموریت‌های شهری ایفا می‌کنند. بنابراین، مکانیسم ایجاد ماتریس محیط شهری با استفاده از الگوریتم

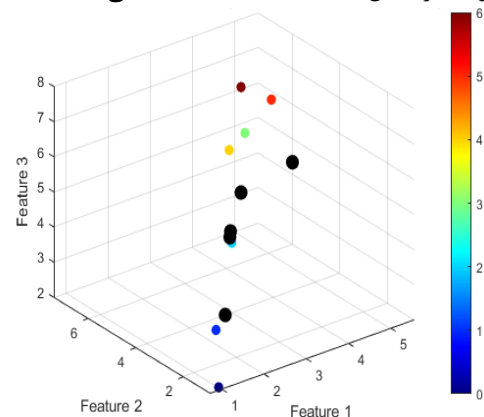
۳-۳- محدودیت‌های فیزیکی واقعی پهبادهای

به منظور در نظر گرفتن محدودیت‌های فیزیکی واقعی پهبادهای ناهمگن در فرایند خوشه‌بندی و مسیریابی، مشخصات فنی هر پهباد مطابق جدول شماره ۱ تعریف شده است. پارامترهایی نظیر برد پروازی و مدت زمان پرواز به عنوان محدودیت انرژی، سرعت پرواز به عنوان قید دینامیکی، و وزن پهباد به عنوان عامل مؤثر بر مصرف انرژی و مانورپذیری در تصمیمات مسیریابی لحاظ شده‌اند. الگوریتم تطبیق‌پذیر پیشنهادی با بهره‌گیری از این قیود فیزیکی، مسیرها و مأموریت‌ها را به گونه‌ای تخصیص می‌دهد که قابلیت اجرای عملی توسط هر پهباد حفظ شود، به‌ویژه در سناریوهای شهری با شرایط عملیاتی متغیر.

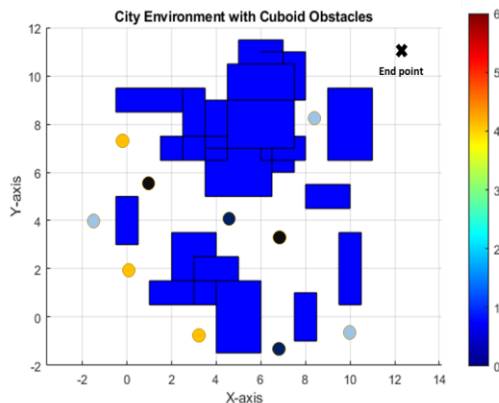
۴- نتایج شبیه‌سازی

به‌طور کلی، در شکل ۴ مربوط به الگوریتم مسیریابی هوشمند مبتنی بر الگوریتم تطبیق‌پذیر پیشرفته برای مسیرهای پهبادهای که در نرم افزار MATLAB شبیه‌سازی شده، می‌توانیم به عناصر زیر توجه کنیم: نمونه‌ها: نقاط روی نمودار نشان‌دهنده نمونه‌ها هستند. هر نمونه با یک نقطه روی نمودار نمایش داده می‌شود. مکان هر نقطه بر اساس ویژگی‌های ۱، ۲ و ۳ نمونه تعیین می‌شود. برای مثال، اگر یک نمونه ویژگی‌های (۴، ۳/۵، ۲/۵) را داشته باشد، نقطه متناظر با این نمونه در مکانی که محور X برابر ۲/۵، محور Y برابر ۳/۵ و محور Z برابر ۴ قرار دارد.

رنگ‌بندی: رنگ نقاط روی نمودار بر اساس ویژگی چهارم نمونه‌ها تعیین می‌شود. با استفاده از نمودار رنگی* به نام "jet"، مقادیر ویژگی چهارم نمونه‌ها به رنگ‌های مختلف نگاشت می‌شوند. این نمودار رنگی به مشاهده و تمییز بخش‌های مختلف داده‌ها کمک می‌کند.

شکل (۳): مکانیسم خوشه‌بندی چهاربعدی برای پهبادهای ناهمگن

شکل (۴): اعمال خوشه‌بندی ایجاد شده پهبادهای ناهمگن به محیط غیر یکنواخت

طبق شکل ۳ مراکز خوشه‌ها با نقاط سیاه بزرگ روی نمودار مشخص شده‌اند. این نقاط نشان‌دهنده مکان مراکز خوشه‌ها در فضا هستند. مراکز خوشه‌ها بر اساس میانگین موقعیت نمونه‌های متعلق به هر خوشه محاسبه می‌شوند. برای مثال، اگر یک خوشه شامل چند نمونه با مکان‌های (۳، ۴، ۴)، (۵، ۳/۵، ۶) و (۳/۵، ۴/۵، ۸) باشد، مرکز این خوشه در مکانی که محور X برابر ۳/۳۶۶۶، محور Y برابر ۴/۸۳۳۳ و محور Z برابر ۶/۶۶۶۶ قرار دارد. محدوده محورهای X و Y نمودار با محدوده‌های خاصی نشان داده شده‌اند از ۰/۷۲ تا ۵/۵۶ برای محور X و از ۰/۸۵ تا ۷/۴۵ برای محور Y این محدوده‌ها نمایش می‌دهند که نمونه‌ها در چه بازه‌ای از مقادیر ویژگی‌های ۱ و ۲ قرار دارند. استفاده از این نمودار سه‌بعدی با رنگ‌بندی و مراکز خوشه‌ها مطابق شکل ۴، به ما کمک می‌کند تا توزیع داده‌ها و مکان خوشه‌ها را به طور دقیق‌تری درک کنیم و نتایج خوشه‌بندی را به‌صورت بصری مشاهده کنیم و پارامترهای اصلی استفاده شده در شبیه‌سازی‌ها در جدول شماره ۲ مشخص شده‌اند.

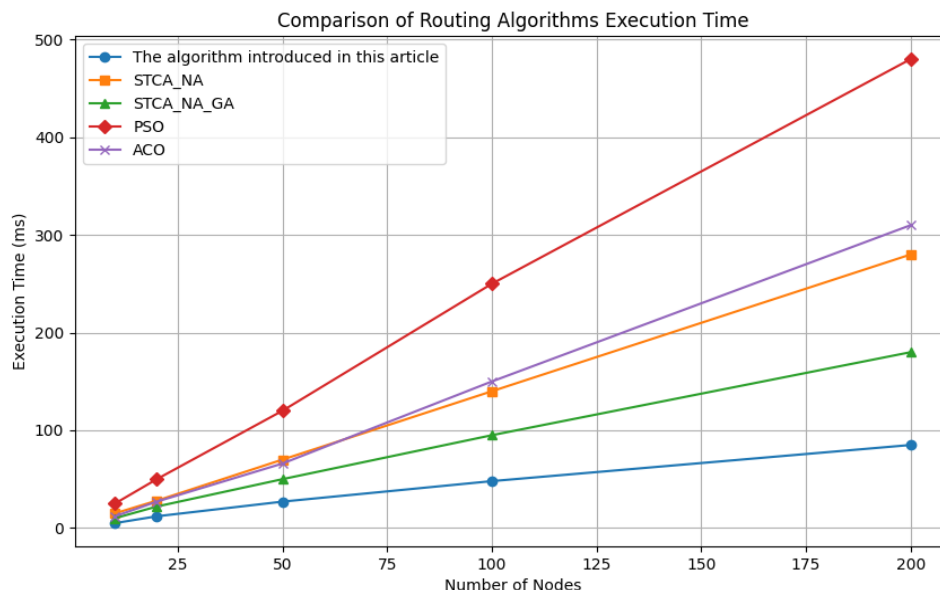
رزیابی تأثیر الگوریتم پیشنهادی بر کاهش زمان اجرا در مسیریابی

در این بخش، تأثیر الگوریتم پیشنهادی بر کاهش زمان اجرا در مسیریابی ارزیابی می‌شود. این ارزیابی با استفاده از مقایسه زمان

اجرای الگوریتم پیشنهادی با الگوریتم‌های موجود صورت می‌گیرد.

یکی از روش‌های ارزیابی تأثیر الگوریتم پیشنهادی بر کاهش زمان اجرا، مقایسه زمان اجرای الگوریتم پیشنهادی با الگوریتم‌های موجود در محیط شبیه‌سازی نرم‌افزار MATLAB است. در این روش، ابتدا

* Color map

شکل (۵): نمایش تغییرات زمان اجرای مسیریابی الگوریتم معرفی شده در مقایسه با سایر الگوریتم‌ها

مقاله دارای پیچیدگی زمانی کمتری است و بهینه عمل می‌کند. در حالی که به ترتیب در الگوریتم STCA_NA، ۱۰ گره: ۱۵ میلی ثانیه و در ۲۰۰ گره: ۲۸۰ میلی ثانیه و در الگوریتم STCA_NA_GA، ۱۰ گره: ۱۰ میلی ثانیه و در ۲۰۰ گره: ۱۸۰ میلی ثانیه، در الگوریتم PSO، ۱۰ گره: ۲۵ میلی ثانیه و در ۲۰۰ گره: ۴۸۰ میلی ثانیه و در الگوریتم ACO، ۱۰ گره: ۱۲ میلی ثانیه و در ۲۰۰ گره: ۳۱۰ میلی ثانیه است. با توجه به نمودار و تحلیل داده‌ها، الگوریتم معرفی شده در مقاله کارایی بهتری در مقایسه با سایر الگوریتم‌ها دارد، خصوصاً در شبکه‌های بزرگ با تعداد گره‌های بیشتر. این موضوع نشان‌دهنده این است که این الگوریتم می‌تواند در کاربردهای عملی که نیاز به پردازش سریع دارند، بسیار مؤثر باشد. در مقابل، الگوریتم‌های PSO و ACO که از روش‌های مبتنی بر طبیعت و جستجوی تصادفی استفاده می‌کنند، زمان اجرای بسیار بالاتری دارند و برای کاربردهایی که نیاز به بهینه‌سازی در مقیاس بزرگ دارند، ممکن است مناسب نباشند. این تحلیل نشان می‌دهد که انتخاب الگوریتم مناسب برای مسائل مسیریابی می‌تواند تأثیر بسزایی در کارایی سیستم داشته باشد و بهره‌وری بالاتری را فراهم کنند.

۴-۱- ملاحظات پیاده‌سازی بلادرنگ و محدودیت‌های پردازشی

در سامانه‌های واقعی پهنای، الگوریتم‌های مسیریابی علاوه بر دقت و کارایی، باید از نظر زمان اجرا و مصرف منابع پردازشی نیز با محدودیت‌های سخت‌افزارهای onboard سازگار باشند. پردازنده‌های مورد استفاده در پهپادها معمولاً دارای توان پردازشی و حافظه محدود

الگوریتم پیشنهادی و الگوریتم‌های موجود برای مسیریابی در شبیه‌سازی پیاده‌سازی می‌شوند. سپس با اجرای شبیه‌سازی بر روی داده‌های مختلف و تحت شرایط متفاوت، زمان اجرای هر الگوریتم محاسبه و با هم مقایسه می‌شود. با مقایسه زمان اجرای الگوریتم پیشنهادی با الگوریتم‌های موجود، تأثیر الگوریتم پیشنهادی بر کاهش زمان اجرا بررسی می‌شود.

جدول (۲): پارامترهای اصلی استفاده شده در شبیه‌سازی‌ها

نمادها	مقدار	توضیحات
Y	۵	تعداد خوشه‌ها
MaxIter	۱۰۰	حداکثر تعداد تکرار
Epsilon	۰.۰۰۱	شرط همگرایی
MinSamples	۵	حداقل تعداد نمونه‌ها در هر خوشه
N	۱۰	تعداد پهپادهای ناهمگن
Data	۱۰ پهپاد با چهار ویژگی	داده‌های مربوط به مختصات هر خوشه

نمودار رسم شده (شکل ۵)، مقایسه‌ی زمان اجرای پنج الگوریتم مختلف مسیریابی با توجه به تعداد گره‌های شبکه را نشان می‌دهد. این الگوریتم‌ها شامل الگوریتم معرفی شده در این مقاله، STCA_NA، STCA_NA_GA، PSO و ACO هستند. هر یک از این الگوریتم‌ها دارای پیچیدگی‌های محاسباتی و کارایی متفاوتی است که در نمودار ۵ به خوبی نشان داده شده‌اند. الگوریتم معرفی شده در این مقاله، زمان اجرای کمتری نسبت به سایر الگوریتم‌ها دارد که نشان‌دهنده کارایی بالاتر آن است. به طور خاص، با افزایش تعداد گره‌ها، زمان اجرای آن به طور نسبتاً ملایمی افزایش می‌یابد که در ۱۰ گره: ۵ میلی ثانیه و در ۲۰۰ گره: ۸۵ میلی ثانیه، این نشان می‌دهد که الگوریتم معرفی شده در

پهپادها را در محیط‌های شهری تعیین کرده و مأموریت‌های مختلف را اجرا کند. با استفاده از خوشه‌بندی تطبیقی بر اساس ویژگی‌های محیطی، پهپادها می‌توانند به‌دقت و سرعت به تغییرات محیطی واکنش نشان دهند و از مسیریابی بهینه برای دستیابی به اهداف مأموریتی خود بهره‌مند شوند. نتایج شبیه‌سازی نشان می‌دهد که استفاده از این روش مسیریابی باعث بهبود عملکرد و کارایی پهپادها در محیط‌های غیریکنواخت می‌شود، زمان اجرا را نسبت به روش‌های رایج دیگر کاهش می‌دهد و به‌طور کلی کارایی پهپادها را افزایش می‌دهد. هدف این مقاله ارائه یک پیشرفت قابل توجه در زمینه مسیریابی پهپادها در محیط‌های شهری است که کاربردهای گسترده‌ای در حوزه‌های امنیتی، نظارتی و ارتباطات دارد. با استفاده از الگوریتم تطبیق‌پذیر پیشرفته، ابتدا پهپادها بر اساس ویژگی‌های مشابه خود به خوشه‌های کوچک‌تر تقسیم می‌شوند. سپس هر خوشه با در نظر گرفتن محدودیت‌های مسیریابی در محیط شهری، بهترین مسیر را برای اجرای مأموریت‌های خود انتخاب می‌کند. این الگوریتم به‌ویژه در مواجهه با محیط‌های شهری پیچیده و پر از موانع، مفید است، زیرا مسیریابی هوشمندانه و تنظیم شده باعث افزایش دقت، کارایی و امنیت عملیات می‌شود. با توجه به مأموریت‌هایی شهری که اغلب نیازمند دقت بالا و حرکت پویا هستند، استفاده از مسیریابی هوشمند از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این رویکرد به پهپادها اجازه می‌دهد تا بصورت بی‌درنگ به تغییرات محیطی پاسخ دهند و مسیر خود را با توجه به شرایط فعلی بهینه‌سازی کنند. از این رو، از کارایی و انعطاف‌پذیری بالایی برخوردار خواهند بود که در انجام مأموریت‌های پیچیده و حساس اهمیت زیادی دارد. با توجه به نیاز به دقت و سرعت در محیط‌های غیریکنواخت، استفاده از الگوریتم تطبیق‌پذیر پیشرفته در مسیریابی پهپادها علاوه بر افزایش کارایی و دقت، منجر به کاهش مصرف انرژی و بهبود عملکرد کلی سیستم می‌شود. این رویکرد می‌تواند به‌عنوان یک راهکار نوآورانه و موثر برای مدیریت پهپادها در مأموریت‌های شهری مورد استفاده قرار گیرد و نقش مهمی در افزایش کارایی و امنیت عملیات داشته باشد.

۵-۱- کارهای آتی و توسعه‌های پیشنهادی

برای استفاده گسترده از الگوریتم تطبیق‌پذیر پیشنهادی در کاربردهای شهری واقعی، ادغام آن با داده‌های شهری و سامانه‌های اطلاعاتی پیشرفته می‌تواند نقش مهمی ایفا کند. به‌طور خاص، اتصال الگوریتم به نقشه‌های سه‌بعدی شهری، سامانه‌های اطلاعات جغرافیایی (GIS) و داده‌های ترافیک هوایی می‌تواند موجب افزایش دقت، ایمنی و کارایی مسیریابی پهپادها شود. چنین ادغامی امکان در نظر گرفتن ساختارهای شهری، مناطق پرخطر، محدودیت‌های پروازی و ترافیک هوایی را در فرآیند تصمیم‌گیری فراهم کرده و مسیر را برای استقرار الگوریتم در چارچوب شهرهای هوشمند هموار می‌سازد. این موضوع

بوده و اجرای الگوریتم‌های سنگین و متمرکز در آن‌ها با چالش مواجه است. الگوریتم تطبیق‌پذیر پیشرفته پیشنهادی در این مقاله به‌گونه‌ای طراحی شده است که عمدتاً بر تصمیم‌گیری‌های محلی، خوشه‌بندی پویا و به‌روزرسانی تدریجی مسیرها متکی است. این ویژگی موجب می‌شود از انجام محاسبات پیچیده سراسری و تکرار شونده جلوگیری شده و سربار محاسباتی الگوریتم به‌طور قابل توجهی کاهش یابد. نتایج شبیه‌سازی‌ها نیز نشان می‌دهد زمان اجرای الگوریتم در مقایسه با روش‌های مرجع به‌طور محسوسی کمتر است که این امر، قابلیت اجرای بلادرنگ آن را تقویت می‌کند. با توجه به ساختار الگوریتم، پیاده‌سازی آن بر روی پردازنده‌های متداول مورد استفاده در پهپادها، نظیر پردازنده‌های مبتنی بر معماری ARM و سامانه‌های تعبیه‌شده کم‌مصرف، امکان‌پذیر به نظر می‌رسد. هرچند، ارزیابی دقیق زمان اجرای واقعی الگوریتم در بستر سخت‌افزارهای واقعی و یا محیط‌های Hardware-in-the-Loop می‌تواند تصویر جامع‌تری از عملکرد بلادرنگ آن ارائه دهد که این موضوع به‌عنوان یکی از محورهای پژوهشی مهم در کارهای آتی مدنظر قرار گرفته است.

۴-۲- تحلیل عملکرد الگوریتم در شرایط نامطمئن و پویا

در محیط‌های عملی، عملکرد الگوریتم‌های مسیریابی پهپادها به‌شدت تحت تأثیر عواملی نظیر موانع پویا، تغییرات ناگهانی محیط، نویز حسگرها و تأخیرهای ارتباطی قرار می‌گیرد. نادیده گرفتن این عوامل می‌تواند منجر به کاهش پایداری و قابلیت اطمینان مسیرهای تولیدشده شود. الگوریتم تطبیق‌پذیر پیشنهادی به‌دلیل ماهیت پویا و ساختار انعطاف‌پذیر خود، توانایی سازگاری با تغییرات محیطی را داراست. در این الگوریتم، خوشه‌بندی و مسیریابی به‌صورت بازپیکربندی‌پذیر انجام می‌شود؛ به‌گونه‌ای که در صورت بروز تغییرات ناگهانی مانند ظهور موانع متحرک یا تغییر شرایط محیطی، مسیرها به‌سرعت اصلاح می‌شوند. این ویژگی موجب افزایش پایداری سیستم در مواجهه با عدم قطعیت‌های محیطی می‌گردد. علاوه بر این، تأثیر نویز حسگرها و تأخیرهای ارتباطی به‌صورت غیرمستقیم از طریق به‌روزرسانی‌های تطبیق‌پذیر کاهش می‌یابد، زیرا تصمیم‌گیری‌ها به داده‌های لحظه‌ای و محلی متکی هستند و وابستگی کمتری به تبادل اطلاعات سراسری دارند. نتایج شبیه‌سازی‌ها و تحلیل کیفی انجام‌شده نشان می‌دهد که الگوریتم پیشنهادی از انعطاف‌پذیری مناسبی در شرایط نامطمئن برخوردار است.

۵- نتیجه‌گیری

در این پژوهش، پهپادها به گروه‌هایی با خصوصیات مشابه تقسیم می‌شوند و سپس هر گروه با الگوریتم تطبیق‌پذیر پیشرفته، مسیریابی مناسب برای مأموریت خود را انجام می‌دهند. این روش از الگوریتم خوشه‌بندی تطبیقی استفاده می‌کند تا به‌طور هوشمندانه مسیر

- [13] Duan, P., Fu, X., Hu, J., Zhou, J., & Guo, P. (2026). Path planning for UAV-based construction safety inspection under spatiotemporal interference from tower cranes. *Automation in Construction*, 182, 106762.
- [14] Cao, Z. (2025). Simulation investigation of autonomous route planning for unmanned aerial vehicles based on an improved genetic algorithm. *Neural Computing and Applications*, 37(5), 3343-3354.
- [15] Fei, W. A. N. G., Zhang, H., Sen, D. U., Mingzhuang, H. U. A., & Zhong, G. (2025). C-SPPO: A deep reinforcement learning framework for large-scale dynamic logistics UAV routing problem. *Chinese Journal of Aeronautics*, 38(5), 103229.
- [16] Sorkhi Asbaghi, S., Mohassel Fegghi, M., & Musevi Niya, J. (2021). Resource Allocation for Secure Ultra-Reliable Low-Latency-Communication in IoT Applications. *Journal of Communication Engineering*, 10(2), 243-260.
- [17] Sheltami, T., Ahmed, G., Ghaleb, M., & Mahmoud, A. (2025). UAV Path Planning and Trajectory Optimization: A Comprehensive Survey. *Arabian Journal for Science and Engineering*, 1-41.
- [18] Hajian E, khayyambashi M R, movahedinia N. SDN-Improved LEACH: A new energy-aware routing algorithm to increase life time in software defined wireless networks. *Journal of Iranian Association of Electrical and Electronics Engineers* 2023; 20 (3) :117-124.
- [19] mehboodi A, Nezamabadi-pour H, Soleimanpour-moghadam M. Multi-robot Path Planning in a 3D Environment by Modified Particle Swarm Optimization Algorithm. *Journal of Iranian Association of Electrical and Electronics Engineers* 2022; 19 (3) :163-174.
- به عنوان یکی از محورهای اصلی توسعه آتی الگوریتم پیشنهادی در نظر گرفته شده است.
- [1] Sayyadi, H., Mohassel Fegghi, M., Atashbar, M., Nangir, M., & Sayyadi, J. (2024). Efficient four-dimensional routing planning of heterogeneous drones utilizing the fuzzy clustering algorithm in complex entropy environments. *TABRIZ JOURNAL OF ELECTRICAL ENGINEERING*.
- [2] L. Fathollahi, M. M. Fegghi, and M. Atashbar, "Energy optimization for full-duplex wireless-powered IoT networks using rotary-wing UAV with multiple antennas," *Computer Communications* ", vol. 215, pp. 62–73, 2024. <https://doi.org/10.1016/j.comcom.2023.12.011>.
- [3] Sayyadi, H., Fegghi, M. M., Nangir, M., & Sayyadi, J. (2025, April). Improving UAV-Based Monitoring of Solar Power Plants Using Coverage Path Planning Model with Adaptive Learning Algorithm. In 2025 10th International Conference on Technology and Energy Management (ICTEM) (pp. 1-7). IEEE.
- [4] Hajian E, khayyambashi M R, movahedinia N. SDN-Improved LEACH: A new energy-aware routing algorithm to increase life time in software defined wireless networks. *Journal of Iranian Association of Electrical and Electronics Engineers* 2023; 20 (3) :117-124
- [5] Maleki, F., Jamali, M. A. J., & Heidari, A. (2025). Unmanned aerial vehicle routing based on frog-leaping optimization algorithm. *Scientific Reports*, 15(1), 11249.
- [6] Sayyadi, J., Nangir, M., Fegghi, M. M., & Sayyadi, H. (2025, April). Optimal Management of Solar Energy Generation Using Derivatives of Irradiation Angle Data with the Gradient Boosting Algorithm. In 2025 10th International Conference on Technology and Energy Management (ICTEM) (pp. 1-6). IEEE.
- [7] Zhang, Jie, Hanlin Sheng, Qian Chen, Han Zhou, Bingxiong Yin, Jiacheng Li, and Mengmeng Li. "A Four-dimensional space-time automatic obstacle avoidance trajectory planning method for multi-UAV cooperative formation flight." *Drones* 6, no. 8 (2022): 192.
- [8] Sayyadi, J., Nangir, M., Fegghi, M. M., & Sayyadi, H. (2025). Utilizing Model-Free Reinforcement Learning for Optimizing Secure Multi-Party Computation Protocols. *arXiv preprint arXiv:2510.07814*.
- [9] Rovira-Sugranes, Arnau, Abolfazl Razi, Fatemeh Afghah, and Jacob Chakareski. "A review of AI-enabled routing protocols for UAV networks: Trends, challenges, and future outlook." *Ad Hoc Networks* 130 (2022): 102790.
- [10] Chen, Jinchao, Fuyuan Ling, Ying Zhang, Tao You, Yifan Liu, and Xiaoyan Du. "Coverage path planning of heterogeneous unmanned aerial vehicles based on ant colony system." *Swarm and Evolutionary Computation* 69 (2022): 101005.
- [11] Chen, Jinchao, Chenglie Du, Ying Zhang, Pengcheng Han, and Wei Wei. "A clustering-based coverage path planning method for autonomous heterogeneous UAVs." *IEEE Transactions on Intelligent Transportation Systems* 23, no. 12 (2021): 25546-25556.
- [12] Ikram, M., & Sroufe, R. (2025). A novel sequential block path planning method for 3D unmanned aerial vehicle routing in sustainable supply chains. *Supply Chain Analytics*, 9, 100094.